

Opinnäytetyö AMK

Liiketalous

2020

Micaela Kavon

KORONAVIRUSPANDEMIAN VAIKUTUKSET MATKUSTAJALAIVA- LIIKENNÖINTIIN

Micaela Kavon

KORONAVIRUSPANDEMIAN VAIKUTUKSET MATKUSTAJALAIVALIIKENNÖINTIIN

Koronaviruspandemian iskiessä Suomeen matkustajalaivaliikennöinti väheni huomattavasti ja ala on kärsinyt suuria tappioita. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli seurata ja tutkia COVID-19-pandemian vaikutuksia Suomen matkustajalaivaliikenteeseen. Tarkastelun kohteena on erityisesti Tallink Siljan laivat ja yrityksen tekemät muutokset laivan toimenpiteissä koronavirusrajoitusten myötä. Tarkoituksena oli myös pohtia mahdollisia muutoksia, joita Tallink Silja voisi tehdä vähentääkseen koronaviruksen leviämistä laivoissa ja terminaaleissa.

Opinnäytetyön aineistona on käytetty ajankohtaisia uutisia, ohjeistuksia ja tiedotteita sekä haastattelulla kerättyä tietoa Tallink Siljan tekemistä muutostoimenpiteistä. Aluksi opinnäytetyössä käydään läpi koronaviruksen leviämistä ympäri maailmaa vuonna 2020. Työssä pohditaan myös Suomen koronatilanteen kehitystä sekä pandemian vaikutuksia matkustusalan yrityksiin. Tämän jälkeen käsitellään koronaviruspandemian aikana asetettujen koronarajoitusten vaikutuksia matkustajalaivaliikennöintiin ja kuvataan, miten laivat ovat joutuneet muuttamaan käytäntöjään pandemian aikana ja muutosten mahdollisia vaikutuksia liiketoimintaan. Lopussa esitetään ratkaisuehdotuksia, joiden avulla laivat voisivat tulevaisuudessakin varautua vastaaviin ongelmatilanteisiin. Esimerkkinä mainitaan huonepalvelumahdollisuuden lisääminen hytteihin sekä ilmastointilaitteiden merkityksen koronaviruksen mahdollisessa eristämässä ja tuhoamisessa.

Opinnäytetyö toteutettiin koronaviruspandemian aikana vuonna 2020. Näiden vuoden aikana kerättyjen tietojen perusteella voidaan havaita, että koronaviruspandemia on tehnyt matkustajalaivaliikenteen vuodesta hyvin haasteellisen ja tappioita on kärsitty. Koronaturvallisuutta lisänneiden muutosten jälkeenkin matkustajamäärät ovat laivoilla pysyneet alhaisina. Tämän vuoksi laivan sisäisesti tehdyt muutokset eivät ole ainoa ratkaisu, matkustajamäärien lisäämiseksi on tehtävä myös erilaisia markkinointitoimenpiteitä. Vuodesta 2020 on vielä selviydytty, mutta pandemian jatkuessa matkustajalaivaliikennöinnin tulevaisuus näyttää synkältä.

ASIASANAT:

Pandemiat, Laivat, Talous, COVID-19

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business Administration

2020 | 32 pages

Micaela Kavon

IMPACTS OF THE CORONAVIRUS PANDEMIC ON PASSENGER SHIP TRAFFIC

When the coronavirus pandemic struck Finland passenger ship traffic decreased considerably and the industry has suffered major losses. The goal of this thesis was to monitor and study the effects of COVID-19 pandemic on Finnish passenger ship traffic. The focus is on especially the ships of Tallink Silja and the changes the company has made in their ship management due to coronavirus restrictions. The intention also was to consider the possible adjustments Tallink Silja could make to reduce the spreading of coronavirus in ships and terminals.

The material used in this thesis covers current news, guidelines and press releases as well as information gathered through an interview about the change measures taken by Tallink Silja. First the thesis reviews the spread of the coronavirus around the world in 2020. In addition, it monitors the development of the corona situation in Finland and the effects of the pandemic on travel industry. This is followed by discussing the effects of corona restrictions imposed on passenger ship traffic during coronavirus pandemic. The study looks into how the ships have had to change their practices during the pandemic and the possible effects of this on business. The conclusion presents proposals for solutions, which could help the ships operate in the future in similar conditions. One example is the possibility of adding room service to cabins in ships as well as the importance of an air ventilations part on the possibility of filtering and destroying the coronavirus.

The thesis was written during the coronavirus pandemic in 2020. Based on the data collected during this time it is clear that the coronavirus pandemic has made the year for the passenger ship traffic very challenging and losses are remarkable. Even after the changes that increased corona safety were made, the number of passengers on ships has remained low. Therefore, changes made inside the ships is not the only solution, various marketing tactics are also needed in order to increase the number of passengers. The industry has survived the year 2020 so far but as the pandemic continues the future for passenger ship traffic looks bleak.

KEYWORDS:

Pandemics, Vessel, Economy, COVID-19

SISÄLTÖ

JOHDANTO	5
COVID-19 JA SEN VAIKUTUKSET	7
2.1 Koronavirus eli COVID-19	7
2.2 Leviäminen maailmanlaajuisesti	8
2.3 Pandemian eteneminen Suomessa	11
2.4 Pahiten pandemiasta kärsineet yritykset	13
2.5 Uudesta aallosta selviytyminen	14
UUSI NORMAALI MATKUSTAJALAIVALIIKENNÖINNISSÄ	16
3.1 Matkustajalaivaliikenne ennen koronaviruspandemiaa	16
3.1.1 Matkustajalaivoista yleisesti	16
3.1.2 Toimintatavat Turun terminaalissa ja laivassa	17
3.2 Pandemian vaikutukset matkustajalaivaliikennöintiin	18
3.2.1 Kesän 2020 kevennetyt koronarajoitukset	18
3.2.2 Tallink Siljalla koronapandemian vuoksi tehdyt muutokset	19
3.2.3 Pandemiatilanne kesän aikana ja sen jälkeen	20
3.3 Ehdotuksia mahdollisista ratkaisuista	22
4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA OMA POHDINTA	25
LÄHTEET	27

KUVIOT

Kuvio 1. Italian koronavirustilanne 1.2-23.3.2020 (Lawler 2020).	9
Kuvio 2. Koronavirustartuntojen nousu maailmalla vuonna 2020 (BBC News).	10
Kuvio 3. Suomen koronavirustartuntatilanne maaliskuu-marraskuu 2020 (THL 2020).	11
Kuvio 4. Suomen koronavirustartuntatilanne vuoden 2020 helmikuusta syyskuuhun (THL).	21

JOHDANTO

Vuosi 2020 alkoi hyvin odottamattomalla tavalla. Vuoden alusta saakka koko maailmaan on vaikuttanut COVID-19 (jäljempänä myös koronavirus) pandemia, joka on muuttanut normaalia elämäämme. Pandemian leviämisen hidastamiseksi on jouduttu tekemään rajoitustoimenpiteitä, toiset rajumpia kuin muut. Rajoja ja yrityksiä on suljettu, työt ovat muuttuneet etätöiksi, desinfiointipisteitä on joka puolella ja ihmiset pysyttelevät suurimmaksi osaksi kotona.

Ihmisten muuttuneen ostokäyttäytymisen ja rajoitustoimenpiteiden myötä moni yritys on kärsinyt pandemian aikana. Yksi pahiten kärsineistä aloista on matkailualan yritykset. (YTK 2020) Laivaliikennöinti on muuttunut huomattavasti pandemian aikana. Ensimmäisinä kuukausina, kun virusta alettiin todeta myös Suomessa, matkustajalaivaliikennöinti keskeytyi melkein kokonaan. (Tallink Silja 2020) Aluksi kokoontumisrajoitus asetettiin 500 henkilöön, ja pandemian levitessä kiellettiin jopa yli 10 ihmisen kokoontumiset tarkoituksena hidastaa tartuntojen määrän kasvamista (Valtioneuvosto 2020). Matkustajalaivaliikenteessä tämä tarkoitti sitä, että turistien lomaristeilyt piti lopettaa kokonaan. Laivat saivat tänä aikana kuljettaa rahtia ja muu liikennöinti rajattiin välttämättömiin työmatkoihin. Suurin tulolähde menetettiin siten kokonaan ja ala on kokenut suuria tappioita tuista huolimatta. (Tallink Silja 2020)

Koronavirus on ja tulee varmasti olemaan osa kaikkien elämää vielä kauan. Turvallisuudentunteen luominen on vaikeaa ennen massatuotantoon vietävän rokotteen kehittämistä. Maailma ei voi kuitenkaan pysähtyä kokonaan, joten erilaisten muutosten avulla voidaan luoda uusi ja turvallinen tapa jatkaa uudenlaista ”normaalia” elämää. Suomi on pandemian aikana jakanut tukia yrityksille, mutta tuet eivät riitä loputtomiin eikä niillä pärjätä kovin pitkälle. Ainoa vaihtoehto on siis kehittyä ja tehdä muutoksia, jotta voidaan jatkaa liiketoimintaa ja pelastaa yrityksiä.

Opinnäytetyöni alussa käsittelen koronavirusta yleisesti ja selvitän, millaisia vaikutuksia pian vuoden kestäneellä pandemialla on ollut sekä maailmanlaajuisesti että Suomen tasolla vuonna 2020. Ammattiharjoitteluni aikana tein markkinatutkimusta koronarajoituksista, tuista ja muista valtioneuvoston asettamista uusista linjauksista. Näiden tietojen avulla seuran koronapandemian vaikutuksia Suomen matkustajalaivaliikenteeseen ja tarkastelen erityisesti kysymystä siitä, miten pandemia on vaikuttanut ja muuttanut matkustajalaivaliikennöintiä. Tarkoitus on myös pohtia, millaista uutta normaalia voidaan suunnitella tai ottaa käytäntöön. Uudella normaalilla tarkoitan käytännössä niitä

toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan toiminnan jatkaminen turvallisemmissa olosuhteissa, koronaviruksen tai vastaavan ongelman yhteydessä. Tuon myös esille omia mielipiteitäni siitä, millaisia pysyviäkin muutoksia olisi mahdollista ja ehkä jopa välttämätöntä tehdä matkustajalaivaliikenteessä.

Valitsin opinnäytetyöni seuranta-ajaksi vuoden 2020 kesän, sillä silloin rajoituksia vähennettiin huomattavasti ja kesälomat alkoivat, jolloin ihmiset liikkuvat enemmän ulkona. Otin myös alkusyksyn 2020 mukaan tarkasteluajaksi, sillä se on yleistä influenssa-aikaa ja tartuntojen määrä voi tästä syystä olla taas nousussa. Tarkastelin myös kysymystä siitä, alkaako uusi aalto ihmisten palatessa ”normaalimpaan” elämään. Luin THL:n koronatilannekatsausta ja seurasin, tuleeko uutta nousua koronatapauksissa ja kuolemissa. Tein myös haastatteluja laivavarustamon henkilökunnalle, joiden avulla pyrin selvittämään, mitä rajoituksia on jo tehty, mitä mahdollisesti tullaan tekemään ja mitä muita muutoksia tullaan alalla tekemään, jotta selvittää tilanteesta nyt ja jatkossa. Lisäksi luen uutisia ja seuraan tilanteen kehittymistä. Osallistuin myös osana ammatti-harjoitteluni kokouksiin, joissa käsiteltiin koronatilannetta. Kokouksista laatimiani muistioita käytän apuna opinnäytetyön kirjoittamiseen.

COVID-19 JA SEN VAIKUTUKSET

2.1 Koronavirus eli COVID-19

COVID-19, tai tunnetummin koronavirus, on maailmaa vuonna 2020 muuttanut pandemia. Ensimmäisiä todistettuja COVID-19 tartuntoja diagnosoitiin joulukuussa 2019 Wuhanissa, Kiinassa, josta se levisi ja kehittyi epidemiasta pandemiaksi (THL 2020). Uusi koronavirus on sukua vuosien 2002–2003 SARS-virukselle (Terveyskirjasto). Varmaa tietoa ei viruksen syntyperästä ole, mutta erilaisia epäilyksiä ja teorioita on sen alkuperästä. Yhden teorian mukaan viruksen epäillään syntyneen jonkinlaisesta yksittäisen eläimen infektiosta, joka on tarttunut yksittäiseen ihmiseen, jonka jälkeen se on alkanut tarttua ihmisestä ihmiseen pisaratartuntana. (THL 2020)

Koronavirus aiheuttaa hengitystieinfektion; se tartuttaa hengitystien solut ja voi aiheuttaa hengenvaarallisen keuhkokuumeen. Yleisimpiä oireita ovat kuume, yskä, kurkkukipu, hengenahdistus ja nuha. Suurin osa koronatartunnan saaneista sairastaa taudin lievänä, mutta on myös vakavampia tapauksia, jotka tarvitsevat sairaalahoitoa. Moni vakavampi tapaus on todettu iäkkäämmillä ihmisillä tai henkilöillä, joilla on jo jokin perussairaus, esim. sydänsairaus. (THL 2020) Koronasta on myös todettu monia jälkitauteja, jotka voivat vaivata vielä pidemmänkin aikaa. On todettu ainakin immuunin heikentymistä, sydän- ja keuhkovikoja sekä mielenterveysongelmia. (Wark 2020) Maailman Terveysjärjestö (World Health Organisation, WHO) on todennut monia tapauksia, joissa koronaviruksesta kärsineet potilaat eivät ole viruksen parantumisen jälkeen palautuneet normaaliin terveyteensä (WHO 2020).

Vaarallisen taudista tekee sen leviämisen nopeus ja taudin huomaamisen vaikeus. Tauti voi levitä sisätiloissa, vaikka henkilö ei ole kosketuksissa koronapositiiviseen ihmiseen. Riittävän pitkä aika samassa huoneessa huonolla ilmanvaihdolla tai aivastus ilman suojautumista voi altistaa tartunnalle. Taudin itämisaika on 1–14 päivää, mikä tarkoittaa aikaa tartunnasta ensioireisiin. Näin ollen täysin terve henkilö voi kantaa virusta ja tartuttaa sitä eteenpäin. (THL 2020) WHO:n mukaan oireiset henkilöt tartuttavat kuitenkin eniten. Tauti leviää pääasiassa pisaratartuntana, joten yskiessä tai aivastaessa virus leviää parhaiten. (WHO 2020)

Toinen ongelma on taudin esiintymistapa. Suurimmalla osalla kansasta se ei aiheuta mitään oireita tai vain lieviä oireita. Tämä johtaa siihen, että henkilö ei ole edes tietoi-

nen tartunnastaan ja jatkaa normaalia elämäänsä, mikä johtaa mahdollisiin tartuntoihin esimerkiksi töissä, kaupassa tai kavereiden keskuudessa. Oireet muistuttavat myös lievässä tapauksessa normaalia flunssaa, minkä vuoksi pienen kurkkukivunkin johdosta potilas lähtökohtaisesti ohjataan koronatesteihin ja omaehtoiseen karanteeniin. Tämän vuoksi koronavirustestin ollessa positiivinen, tullaan tartunnan saaneelta potilaalta kysymään kaikki kontaktit ja paikat, joissa hän on ollut viimeisen kahden viikon aikana. Tämän avulla pystytään ”piirtämään karttaan viruksen matka” ja testaamaan mahdollisesti altistuneet ihmiset ja pysäyttää virusketju. (THL 2020)

Koronavirus on alkanut levitä nopeasti ihmisestä ihmiseen. Taudin leviämistä on vaikea hidastaa sen petollisuuden vuoksi. Ennen henkilön mahdollisia oireita, on hän jo voinut altistaa muita ihmisiä taudille. Oireita ei myöskään välttämättä ollenkaan tule, mikä ei kuitenkaan estä henkilöä tartuttamasta muita. Liiallisten kontaktien välttäminen auttaa vähentämään leviämistä. Suurimpia riskiryhmiä ovat ikääntyneet sekä perussairaant ihmiset. Taudilta voidaan yrittää suojautua pitämällä turvavälejä, maskeja käyttämällä, pesemällä tai desinfiomalla kädet useasti. Koronavirustautiin ei myöskään ole lääkitystä, vaan potilasta hoidetaan oireiden mukaan. (THL 2020)

Vuoden 2020 alussa virus alkoi levitä maailmanlaajuisesti ja 11.3.2020 Maailman Terveysjärjestö julisti sen pandemiaksi (WHO 2020). Virustautiin ei tällä hetkellä ole rokotusta ja sen nopea leviäminen on aiheuttanut suuria muutoksia ympäri maailmaa (THL 2020).

2.2 Leviäminen maailmanlaajuisesti

Virus alkoi levitä Kiinasta maailmaan hyvinkin nopeasti pääasiassa matkustamisen seurauksena. Ensimmäinen Kiinan ulkopuolella virallisesti todettu tartunta oli Thaimaassa 13.1.2020 (WHO 2020). 30.1.2020 WHO:n toimesta julkaistu tilanneraportti ilmoitti todettujen tartuntojen määrän olevan 7818 kappaletta maailmanlaajuisesti. Jo helmikuun 2020 alussa WHO ilmoitti, että COVID-19 on tappanut enemmän ihmisiä kuin SARS Kiinassa. Ensimmäinen todistettu koronaviruskuolema Kiinan ulkopuolella todettiin Filippiineillä 2.2.2020. (WHO 2020) Ensimmäinen koronakuolema Euroopassa tapahtui alle kaksi viikkoa jälkepäin Ranskassa 14.2.2020. Helmikuun puolella välissä oli Kiinan ulkopuolisia tartuntoja todettu yli 500 kappaletta 26 eri maassa. (BBC News) Voidaan sanoa koronatilanteen yltyneen pahaksi jo helmikuun aikana. Maaliskuun puolella koronavirus oli levinnyt esimerkiksi Italiassa räjähdysmäisesti, johtaen

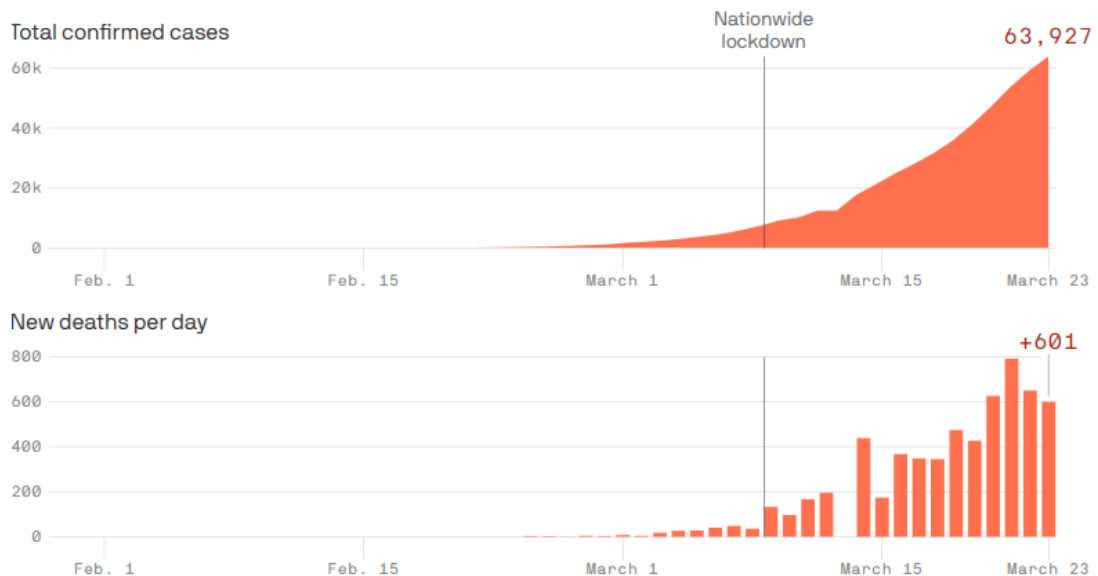
aluksi koulujen ja ravintoloiden sulkemiseen, jonka jälkeen eristettiin eri maakuntia ja pian koko Italia suljettiin hetkellisesti taudin leviämisen rauhoittamiseksi. (Lawler 2020)

Vain noin kolme kuukautta ensimmäisten tautihavaintojen jälkeen virus oli levinnyt jo maailmanlaajuisesti ja maailman terveysjärjestö WHO julisti sen pandemiaksi. Kesäkuun alussa 2020 todettujen tartuntojen määrä maailmalla oli yli kuusi miljoonaa. Määrä voi kuitenkin olla paljon suurempi, sillä testattujen osuus on hyvin pieni, monien kärsineissä oireista lievästi tai ei ollenkaan ja testien kapasiteetit ovat rajattuja. Kuolleiden määrä edellä mainittuna ajankohtana oli noin 377 000. (WHO 2020) Suomessa 1.6.2020 todettujen tartuntojen määrä oli Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan noin 6885 kappaletta ja kuolleiden määrä oli noin 318 kappaletta (THL 2020).

Viruksen nopea leviäminen ympäri maailman on johtanut maiden rajojen sulkemiseen, ja viruksen leviämisen alkuaikoina monen lomamatkailijan oli vaikea päästä takaisin kotimaahansa. Jokainen valtio reagoi omalla tavallaan riippuen koronaviruksen leviämisen nopeudesta ja sen vakavuudesta. Kouluja suljettiin, suuren joukon julkiset kokoontumiset kiellettiin ja pahiten koronaviruksesta kärsineissä maissa, esimerkiksi Italiassa, säädettiin jopa ulkonaliikkumiskielto. Koko maailma pysähtyi hetkeksi, sillä vastaavaa pandemiaa ei ole koettu monen elämän aikana. (Lawler 2020)

COVID-19 in Italy

Jan. 31 to March 23, as of 5:00 pm EDT

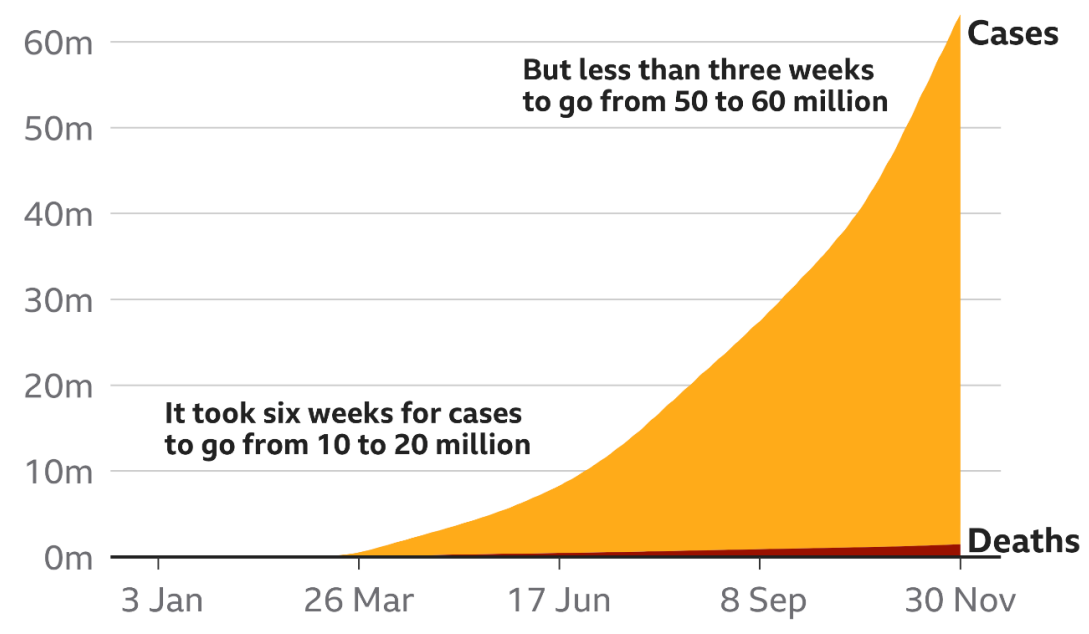

Kuvio 1. Italian koronavirustilanne 1.2-23.3.2020 (Lawler 2020).

Oheisesta kuvioista näkee esimerkkitapauksena Italiassa tapahtuneen äkillisen nousun tartunta- ja kuolemamäärissä 1.2.2020 - 23.3.2020. (Lawler 2020)

31.12.2019 - 3.12.2020 koronavirustartuntoja on todettu maailmanlaajuisesti 64 455 619 kpl ja kuolemia on raportoitu 1 495 430 kappaletta (ECDC 2020). Alla olevasta kuvioista näkee kuinka huimasti tartuntamäärät ovat nousseet alle vuodessa. Maaliskuun aikana alle kuudessa viikossa todetut koronatartunnat nousivat 10 miljoonasta 20 miljoonaan ja nyt syksyn aikana lukemat ovat nousseet alle kolmessa viikossa 50 miljoonasta 60 miljoonaan. (BBC News)

Global coronavirus cases pass 60 million

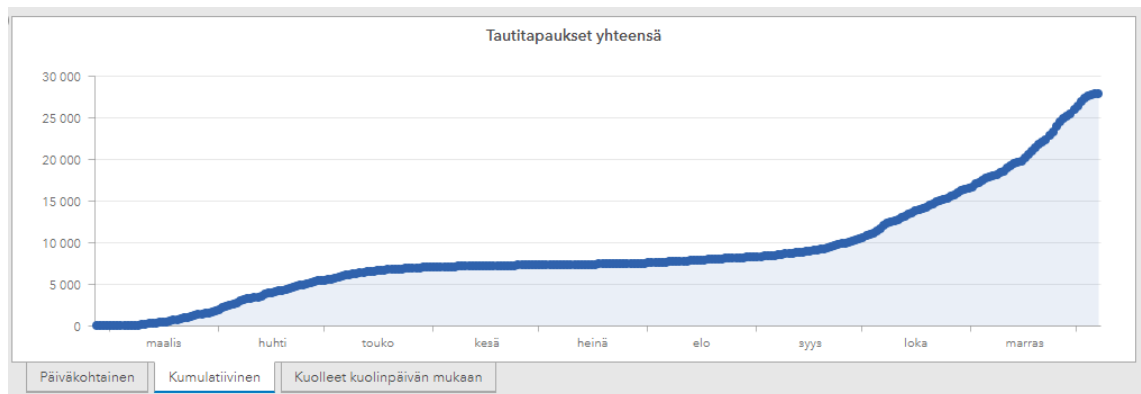
Kuvio 2. Koronavirustartuntojen nousu maailmalla vuonna 2020 (BBC News).

Viruksen levittyä maailmanlaajuisesti varsinkin kansainvälisen matkailun parissa toimivat yritykset ovat kokeneet suuren kolauksen. Monen valtion rajojen mennessä kiinni ovat lentoyhtiöt, matkailuyritykset, sekä risteily- ja matkustajaliikenne joutuneet hetkellisesti lopettamaan matkustajatoimintansa kokonaan, tai niiden on pitänyt sopeutua tilanteeseen ja löytää muita ratkaisuja. (Tallink Silja 2020)

2.3 Pandemian eteneminen Suomessa

Valtioneuvoston tiedotteen mukaan Suomen ensimmäinen COVID-19 tautitapaus todettiin 29.1.2020. Tammikuun aikana ei kuitenkaan otettu vielä käytäntöön rajoituksia, vaan ulkoministeriö tiedotti seuraavansa tilannetta. Vasta helmikuun lopussa hallitus sai tilannekatsauksen ja perusti COVID-19 koordinaatioryhmän työskentelemään asian parissa. Taudin aiheuttamiin ylimääräisiin menoihin varauduttiin 8,9 miljoonan euron budjetilla. (Valtioneuvosto 2020)

Tilannetta saatiin Suomessa suhteellisen hyvin hallittua nopein rajoitustoimin. Rajoitustoimien seurauksena suurta piikkiä tautia sairastavissa ei ole tullut, vaikka tilanteeseen valmistauduttiin sairaaloissa. Tämän voi todeta oheisesta THL:n tautirekisterin mukaan tehdystä kumulatiivisesta kuviosta. Eniten tartuntoja on todettu Helsingin sairaanhoitopiiriin (HUS) alueella, mikä johti keväällä jopa Uudenmaan alueen hetkelliseen sulkemiseen (Valtioneuvosto). Muissakin kaupungeissa ympäri Suomea on todettu koronavirus-tapauksia, mutta huomattavasti vähemmän. (THL 2020)

Kuvio 3. Suomen koronavirus-tartuntatilanne maaliskuu-marraskuu 2020 (THL 2020).

Rajoitustoimenpiteiden tehokkuutta voidaan selvittää vertaamalla naapurimaahan Ruotsiin, heidän reagoidessa tilanteeseen päinvastoin Suomeen verrattuna. Ruotsissa koronatilanteeseen varauduttiin hyvin poikkeuksellisesti muihin pohjoismaihin verrattuna. Kun muissa maissa keväällä suljettiin kouluja ja ravintoloita, vähennettiin julkisia kokoontumisia ja muilla tavoin yritettiin vähentää tartuntojen äkillistä nousua, otti Ruotsi täysin erilaisen lähestymistavan. Sen sijaan, että olisi tehty suorita määräyksiä, pysytteli Ruotsi enemmän suositusten ja ohjeiden varassa. (Naakka & Viljakainen 2020) Näiden eri lähestymistapojen tuloksena voidaan nähdä, kumpi on mahdollisesti toiminut pa-

remmin. Kun katsotaan naapurimaiden koronatartuntalukuja toukokuun 20. päivään 2020 mennessä. Suomessa on ollut vähän yli 6000 tartuntaa ja noin 300 kuolemaa. Kun tätä verrataan Ruotsiin, jossa on yli 30 000 tartuntaa ja lähemmäs 4000 kuolemaa, ovat lukemat hyvin eri tasolla. (Teivainen 2020)

Suomessa 17.3.2020 voimaantulleita toimenpiteitä (Valtioneuvosto 2020)

- Koulut suljettiin kaikilla kouluasteilla. Siirryttiin etäopetukseen. Lähiopetusta saivat kuitenkin vielä esikoulut, 1–3 luokat sekä erityisen tuen piirissä olevat. Tilanteen salliessa lapset suositeltiin pitämään kotona etäopetuksessa.
- Julkiset yli 10 henkilön kokoontumiset kiellettiin ja turhia kontakteja sekä julkisissa tiloissa oleskelua suositeltiin välttämään. Myös mökkeilyn välttämistä suositeltiin, sillä haluttiin estää viruksen leviäminen ympäri Suomen.
- Yleisiä tiloja kuten, museot, kulttuuritalot, kirjastot, harrastustilat ja -paikat, uimahallit, nuoriso- ja kerhotilat, vanhusten päivätoiminta suljettiin, myös yksityisten sektoreiden, kolmannen sektorin toimijoiden sekä uskonnollisten yhteisöjen suositeltiin toimivan samalla tavalla.
- Vanhusten ja muiden riskiryhmien asumispalveluyksiköissä vierailut kiellettiin. Tietyin poikkeuksin kiellettiin myös hoitolaitosten, terveydenhuollon ja sairaaloiden yksikköihin ulkopuolisten vierailut.
- Kaikki julkisen sektorin työntekijät, jolle se oli mahdollista, siirtyivät etätöihin. Suositeltiin myös muiden etätöihin siirtymistä, jos työ sen vain salli.
- Yli 70-vuotiaat velvoitettiin välttämään turhia kontakteja sekä toimimaan omaehtoisessa karanteenissa riskiryhmään kuulumisen vuoksi.
- Kriittisten alojen kuten sosiaali- ja terveydenhuollon alan, ammattihenkilöt varauduttiin velvoittamaan töihin. Tähän liittyi myös mahdollisuus poiketa työaikaista ja vuosilomasäännöksistä.
- Rajoja suljettiin. Matkustaja- ja henkilöliikenne Suomeen keskeytettiin, poissulkien suomalaiset, jotka palasivat takaisin Suomeen muualta maailmalta. Välttämätön työssäkäynti sallittiin myös pohjois- ja länsirajan yli. Ulkomailta tulleet kuitenkin ohjeistettiin omaan kahden viikon karanteeniin. Tavara- ja rahtiliikenne jatkui normaaliin tapaan. (Raja 2020)
- Käsidesi- ja pesupisteitä lisättiin kaappoihin ja muihin julkisiin tiloihin. Maskisuositus julkisilla paikoilla tuli myös myöhemmin käyttöön.
- Uusimaa eristettiin muusta Suomesta 28.3 -15.4.2020 välisenä aikana. Uudelleen eristämisen aikana sallittiin vain välttämätön liikenne ja annettiin tiukat kri-

teerit välttämättömästä liikenteestä. Liikennettä vahdittiin poliisien ja puolustusvoimien avulla. Tiesulkuja tehtiin isoimmille teille ja junaliikennettä valvottiin.

- Ravintolat ja muut ravitsemisliikkeet suljettiin 4.4- 31.5.2020 väliseksi ajaksi asiakkailta. Kuitenkin take away – myynti sallittiin ja henkilöstöravintolat (sairaalat, päiväkodit ja teollisuuslaitokset), jotka eivät olleet auki yleisölle, saivat jatkaa toimintaa.
- Lisäksi hallitus teki mittavia muita päätöksiä ja talousarvioita sekä erityisiä tukipaketteja yrityksille.

Toukokuun aikana koronatapauksien määrä oli laskussa, minkä seurauksena hallitus päätti muuttaa rajoituksia. Kesäkuun ensimmäisenä päivänä rajoituksia vähennettiin niin, että ravintolat saivat taas olla auki, mutta sisätiloissa sai olla vain puolet normaalista asiakasmäärästä ja aukioloajat saavat kestää vain 23 asti illalla. Ulkoterassit saavat kuitenkin pitää normaalikapasiteettinsa ja alkoholin myynti tulee lopettaa jo 22 aikaan illalla. (Valtioneuvosto 2020)

Koronavirustartuntojen määrä on Suomessa vuoden aikana ollut tasaisesti nousussa, mutta suurta tartuntapiikkiä ei ole missään vaiheessa tapahtunut. Kun moni sairastuu samaan aikaan, on riskinä sairaaloiden ylikuormittuminen, joten tasainen nousu on hyvä asia. (THL 2020)

2.4 Pahiten pandemiasta kärsineet yritykset

Suomen ja koko maailman talous on kärsinyt koronaviruksen takia. Suomi on kuitenkin selvinnyt koronakriisistä suhteellisen hyvin muihin EU-maihin verrattuna. Verrattuna viime vuoden tilastoihin, Suomen talous supistui kolmannella neljänneksellä vain 2,7 prosenttia, joka on vielä hieman EU:n 4,3 prosentin supistusta vähemmän. (Tilastokeskus 2020)

Monet yritykset ovat kärsineet pandemiasta negatiivisella tavalla, kun taas toiset ovat päässeet ”kukoistamaan”. Negatiivisin vaikutus tilanteella on ollut matkailu-, ravintola-, markkinointi- ja kaupan alalla. (YTK 2020) Sen sijaan sosiaali- terveysalan työntekijöistä on suuren kysynnän johdosta puutetta. Kolme eri tahoa on jakanut tukia niin yksityisyrityksille, kuin suuremmille yrityksille; Business Finland, ELY-keskus ja kunnat. Myös kustannustukia ja erilaisia tukia ravitsemusliiketoiminnalle on jaettu. (Yrittäjät 2020) Näiden tukien tarkoitus on auttaa yrityksiä, joiden yritystoiminta on kärsinyt ko-

ronapandemian vaikutuksesta. Ne eivät kuitenkaan pelasta liiketoimintaa, ellei yritys itse tee kehitysmuutoksia tai suunnitelmia pandemiasta selviämiseksi.

Matkustajalaivaliikenne on yksi pahiten koronapandemian aiheuttamista muutoksista kärsineistä aloista. Huhtikuussa ja toukokuussa on matkustajamäärä Tallink Siljalla laskenut yli 90 prosenttia. (Rosvall 2020) Matkustajat ovat kuitenkin vain pieni osa laivan täyttävästä kapasiteetista, sillä autot sekä rahti- ja tavaraliikenne vievät suurimman osan. Huoltovarmuuskeskus on maksanut laivoille tukea maaliskuusta saakka, sillä esimerkiksi laivojen sisässä kulkevat rekkarahtikuljetukset ovat tärkeitä Suomen vientiliikenteen kannalta. Näin ollen sen toimintaa halutaan tukea ja jatkaa. Viking Line, Tallink Silja, Eckerö Line ja Wasa Line saavat huoltovarmuuskeskuksen tukea. Hallitus on myös suunnitellut uudenlaista tukea, joka sijoittuisi enemmän Suomen ja Ruotsin väliin laivareitteihin ja tulee painottumaan lähemmäksi reittiajattelun kannalta. (Hakahuhta 2020)

Tukien lisäksi on tehty lainasopimuksia, esimerkiksi Tallink-konserni teki käyttöpääomalainasopimuksen SA Kredexin kanssa. Viron valtion takaaman lainan kokonaismäärä on 100 miljoonaa euroa, ja sen tarkoituksena on auttaa koronapandemian aikana kärsityistä tappiosta. Tämän lisäksi voimaan on saatettu luotonantajakumppaneiden kanssa tehty sopimus voimassa olevien lainojen takaisinmaksujen lykkäämisessä vuonna 2020. Tarkoituksena on helpottaa yrityksiä selviytymään vaikeista ajoista. (Tallink Silja)

2.5 Uudesta aallosta selviytyminen

Uutta aaltoa on ennustettu keväästä saakka, ja vaikka sitä ei kesän aikana tapahtunut on nyt influenssakauden alkaessa koronatartuntamäärätkin nousseet. Ihmiset palaavat normaaliin elämäänsä, ja koronahuolet halutaan unohtaa. Uudella aallolla tarkoitetaan rauhoittuneen ajanjakson jälkeistä mahdollista uutta nousua koronatartuntamäärissä.

Koronanviruksen sairastaneiden vastustuskyvystä ei ole vielä varmaa tietoa. Laboratoriotutkimusten mukaan tartunnan jälkeen vasta-aineet antavat suojaa infektion etenemistä vastaan. Ei kuitenkaan tiedetä, kuinka paljon vasta-aineita tartunnalta suojautumiseen tarvitaan, kuinka kauan nämä vasta-aineet säilyvät kehossa ja vaikuttaako taudin vakavuus vasta-aineiden määrään ja suojan keston. Tutkimustiedon ollessa vielä rajallinen, ei voida varmistua siitä, että koronaviruksen jo sairastanut henkilö olisi immuuni virukselle tulevaisuudessa. (THL) Esimerkiksi Nevadassa on todettu tapaus,

jossa samalla henkilöllä on todettu koronavirustartunta kahdesti. Vaikka tilanne on harvinainen, on se silti mahdollinen. (Hersher 2020) Tämän vuoksi rokotteen kehittäminen on ollut maailmanlaajuisesti tärkeä keino viruksen selättämiseksi heti sen ensihavainnoista lähtien. Rokote näyttää olevan ainoa tehokas toimenpide viruksen hidastamiseksi tai jopa ”kadottamiseksi”. Tämän hetken lupaavin on Pfizer-rokote, joka on jo saanut kolmannen asteen tutkimukset päätökseen, hyvillä tuloksilla. (Pfizer 2020) Ensimmäisiä rokotuksia aletaan antaa jo vuoden loppupuolella Britanniassa, jossa annettiin hätälupa Pfizerin koronarokotteelle. Tämä teki Britanniasta ensimmäisen Länsimaan, joka salli massarokotukset koronatartuntaa vastaan. (Mueller 2020) Suomeenkin on mahdollisesti saatavilla alkuvuodesta samaa Pfizerin koronarokotetta, jolla on luvattu 90 prosentin teho koronaa vastaan (Seppänen 2020). Huolestuttavan rokotuksesta tekee kuitenkin sen tuotannon kiireellinen aikataulu. Esimerkiksi nopean aikataulun mahdollisista pitkäaikaisriskeistä ei ole varmaa tietoa. Rokotetta ei ole myös helppoa säilyttää, sillä se vaatii -70 asteen lämpötilan, joka tulee säilyttää asiakkaan injektioon asti. Tämä vaikeuttaa rokotteen käyttökelpoisuutta (Mueller 2020).

Verrattaessa esimerkiksi Suomen ja Aasian koronavirustartuntojen lukumääriä sekä annettuja suosituksia, voidaan havaita, että Suomessa olisi mahdollista lisätä maskien käyttöä. Aasian alueen tartunnat asukasmäärään suhteutettuna ovat pysyneet verrattain alhaisina. Suuri syy tähän voi olla se, että Aasiassa on totuttu käyttämään maskeja päivittäin jo ennen koronavirusepidemian leviämistä. Kun seurataan koronaviruksen leviämistä muissa maissa, esimerkiksi Ruotsissa tai Yhdysvalloissa, voidaan todeta, että hyvissä ajoin tehdyt hieman tiukemmat säädökset auttavat pitämään viruksen paremmin hallinnassa. (WHO 2020)

UUSI NORMAALI

MATKUSTAJALAIVALIIKENNÖINNISSÄ

3.1 Matkustajalaivaliikenne ennen koronaviruspandemiaa

3.1.1 Matkustajalaivoista yleisesti

Puhuttaessa risteilyistä, ensimmäisenä monelle tulee mieleen suuret Karibianmeriä kulkevat luksusristeilyalukset. Risteilyt ovat joko parin päivän pituisia tai voivat kestää myös useita viikkoja pysähtyen useampaan satamaan matkan varrella. Esimerkiksi Yhdysvaltalaisen Royal Caribbean omistama maailman suurin risteilyalus Symphony of the Seas kulkee viidestä kahdeksaan yöhön kestäviä matkoja Karibiaan. (Franklin-Wallis 2018) Matkojen idea ei kuitenkaan ole viedä matkustajia maasta toiseen, vaan yleensä ne palaavat takaisin lähtösatamaansa. Nämä ovat meren suuria viihdekeskuksia, jotka sisältävät kaiken mitä lomailija voi tarvita: baareja, ravintoloita, kylpylöitä liukumäkineen, urheilumahdollisuuksia ja kaikenlaista muuta mitä voi loman aikana kaivata yhdessä paketissa. Risteilyaluksia löytyy ympäri maailmaa erikokoisina kulkien ympäri maailman vesiä, päämäärästä toiseen. (Royal Caribbean 2020)

Risteilyalukset ovat suuri osa myös Suomen matkailualaa. Risteilylaivoja kulkee aamuin ja illoin Helsingin ja Turun alueella. Laivat ovat täynnä kaikenikäisiä matkustajia, joista osa on suomalaisia ja osa ulkomailta tulleita. Suomessa tunnetuimpia matkustajaliikennöintiä harjoittavia laivoja ovat Suomen ja Ruotsin tai Suomen ja Tallinnan välillä liikennöivät Tallink Silja Line sekä Viking Line. Turusta Tallink Silja liikennöi Turun ja Tukholman välillä tarjoten 11 tunnin saaristoristeilyjä sekä aamu- ja iltalähdöillä 23 tunnin edestakaisia risteilyjä. Turusta on myös mahdollista viettää Päivä Tukholmassa -risteily, joka on suosituimpi Helsingistä lähdettäessä, koska sillä ei ole laivanvaihtoa. (Tallink Silja 2020)

Puhuttaessa esimerkiksi Suomen Siljan tai Viking Linen laivoista, ei näitä voi kutsua risteilyaluksiksi. Ne ovat pienempiä ja kuljettavat muutakin kuin matkustajia. Niitä kutsutaan autolautoiksi, koska ne kuljettavat ajoneuvoja vesistöjen yli ja suurin osa laivan sisällöstä on rahtia. Tämä on kuitenkin monelle hyvin vieras termi, joten sekaannusten välttämiseksi käytän opinnäytetyössäni termejä risteilyalus tai matkustajalaivaliikenne. Edellä mainittu ero on merkittävä ja selittää osaltaan sitä, miksi kotimaamme laivat ovat

mahdollisesti pärjänneet pandemia-aikana muita maailmalla kulkevia risteilyaluksia paremmin. Opinnäytetyössäni keskityn Tallink Siljan toimintoihin koronaviruspandemian aikana ja tutkin, mitä toimintatapoja on jo otettu käyttöön ja millaisiin muutoksiin olisi mahdollista varautua tulevaisuudessa, mikäli vastaavaan tilanteeseen joudutaan toistamiseen.

3.1.2 Toimintatavat Turun terminaalissa ja laivassa

Seuraavaksi kerron omien kokemusteni perusteella saamani kuvan tavanomaisen matkustajan laivaristeilyn etenemisestä.

Ennen pandemiaa risteilyalusten terminaalit olivat usein viikonloppuisin täynnä asiakkaita odottaen vierähtäessä terminaalien porttien avaamista laivaan. Liput oli mahdollista hakea tiskiltä työntekijän avustuksella, tai uusi nopeampi tapa oli käyttää automaattia, joka tulosti liput suoraan varauskoodin antaessa. Kiireisinä aikoina jonot voivat olla hyvinkin pitkiä ja kaikki eivät esimerkiksi Turun pieneen terminaaliin mahdu, jolloin osa asiakkaista voi joutua odottamaan ulkona suurimman joukon hälvemistä. Terminaalien porttien auetessa väkijoukko alkaa liikkua laivaan sisään, jossa laivan sisäovilla laivan henkilökunta ja maskotti tervehtii iloisesti. Henkilökunta tarjoaa tarpeen vaatiessa apua hyttien löytämiseen.

Laivan sisällä ruuhkaisina aikoina hissiä voi joutua odottamaan pitkänkin aikaa, jos suuren tavaramäärän vuoksi ei pysty käyttämään portaita. Oman vuoron tullessa ovat hissit yleensä täyteen ahdettuja. Sama tilanne on laivalta poistuessa. Hyttikäytävillä voi joutua odottamaan ihmismäärän vuoksi ja siivoustoimet eivät välttämättä ole vielä valmiita lyhyen satamapysähdyksen vuoksi. Ravintolat aukeavat melkein heti laivan lähdettyä satamasta. Buffet-ravintola on yksi suosituimpia ruokailupaikkoja sen hinnan ja laajan valikoiman vuoksi. Iltalähdöillä ravintolat eivät ehdi olla auki pitkään, jolloin katkausaikoja on tavallisesti vain kaksi. Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa risteilyn asiakkaista on samaan aikaan liikenteessä.

Laivalla on järjestetty päivän mittaan paljon erilaisia esiintyjä ja ohjelmaa matkustajien iloksi, esimerkiksi bingoa, karaokea ja aartenetsintää. Moni tulee laivalle pitämään ”miniloman” kohtuulliseen hintaan. Alkoholinkäyttö on myös huomattavaa laivan tax free-kaupan ansiosta, jossa tuotteet ovat halvempia kuin maalla. Tämä johtaa myös

siihen, että joillakin matkustajilla juhlinnat jatkuvat vielä aamuvarhaiseen baarien sulkemisajan jälkeenkin.

Tästä voidaan heti päätellä, että tarvittavia toimenpiteitä on tehtävä, jotta matkustajalaivaliikennöinti voi jatkua koronapandemian aikana turvallisesti.

3.2 Pandemian vaikutukset matkustajalaivaliikennöintiin

Koronaviruspandemian myötä erityisesti risteilymatkailu on kärsinyt suuresti. Vuoden alussa, kun virus alkoi levitä ympäri maailmaa, joutui moni suuri risteilyaluskin koronaviruspandemian vaikutusten kohteeksi. Ensimmäinen risteilyalus, joka koki koronavirustartuntojen aallon laivallaan, oli Britannian kotoisin oleva Diamond Princess. Kyseinen alus joutui laivalla todetun suuren tartuntamäärän vuoksi jäämään karanteeniin Yokohamaan. Suurin osa matkustajista sai koronavirustartunnan suuren matkustajamäärän ja rajallisten sairaanhoitoressurssien vuoksi. (Diamond Princess Updates 2020) Pian myös moni muu risteilyalus joutui vastaavaan tilanteeseen ja jäi merelle karanteeniin. Osa risteilyaluksista päätyi lopettamaan risteilymatkansa kokonaan suuren tartuntariskin ja rajoitusten takia. Nyt kuukausia myöhemmin pandemiatilanteen jatkuessa, on risteilyaluksia jäänyt toimeettomaksi. Tämä on johtanut monen risteilyaluksen aikaistettuun ”eläkkeeseen”, koska niitä ei ole yksinkertaisesti varaa pitää. Tällaiset alukset viedään laivaromuttamolle, missä koko laiva tyhjennetään ja sen osat myydään eteenpäin rungonmateriaali mukaan lukien. Alangin laivaromuttamon liiketoiminta on noussut jopa 30 prosenttia vuonna 2020 koronapandemian vuoksi. (Street 2020) Suomessa laivaliikennöinti ei ole kokonaan pysähtynyt tavara- ja rahtiliikenteen ansiosta, mutta se on kuitenkin huomattavasti vähentynyt.

3.2.1 Kesän 2020 kevennetyt koronarajoitukset

Seuraavat kevennetyt koronarajoitukset tulivat Suomessa voimaan 1.6.2020 (Valtioneuvosto 2020):

- Ravintolat saavat olla auki kello 6–23 pois lukien buffet-ravintolaa ja alkoholi-juomien anniskelu on sallittu vain kello 9–22 välillä. Riittävien etäisyyksien pitäminen asiakkaiden välillä on mahdollistettava ja hygieniää, esimerkiksi käside-sipisteillä ja toistuvalla pintojen puhdistamisella.

- Laivan matkustajakapasiteetti saa olla korkeintaan puolet laivan normaalista maksimimäärästä. Yleisötilaisuuksiin saa osallistua enintään 50 henkilöä. Eri-tyisjärjestelyin suuremmatkin, mutta kuitenkin alle 500 henkilön yleisötilaisuudet, on mahdollista järjestää, kunhan voidaan varmistaa asiakkaiden turvallisuus asiakasmäärien rajaamisen, turvaetäisyyksien ja hygieniaohjeistuksen avulla.
- Käsienpesu- sekä desinfiointi pisteitä tulisi lisätä, sekä pintoja puhdistaa säännöllisesti.

Seuraavassa osiossa selvitetään, miten kevennetyt rajoitustoiminpiteet ovat vaikuttaneet laivojen käytäntöihin. Laivat ovat olleet jatkuvasti liikenteessä, mutta kevään rajoitusten vuoksi ne ovat toimineet vain tavara- ja rahtilaivoina sekä välttämättömänä työmatkaliikenteenä. Touko-kesäkuun aikana aloitettiin taas henkilömatkustajien lipunmyynti, johon rajoitukset vaikuttavat enemmän. (Tallink Silja 2020)

3.2.2 Tallink Siljalla koronapandemian vuoksi tehdyt muutokset

Tässä kappaleessa tuodaan esille Tallink Siljan henkilökuntaa haastatteleamalla saatuja tietoja laivojen koronaviruspandemian leviämisen vähentämiseksi tekemistä muutoksista.

- Terminaaleissa odotus- ja jonotusalueet on merkitty niin, että riittävä turvaväli muihin matkustajiin säilyy. Lähtöselvitys suositellaan tekemään etukäteen mobiililaitteella.
- Laivoilla ja terminaaleissa on desinfiointipisteitä tiukkojen hygieniasääntöjen noudattamiseksi. Laivojen ja terminaalien pintoja puhdistetaan ja desinfioidaan perusteellisemmin ja tiheämmin. Käsienkuivausautomaatit on poistettu käytöstä.
- Kaikki matkustajalaivat täyttävät korkeintaan puolet laivan kokonaismatkustajakapasiteetista jokaisella lähdöllä, jotta laivalla on riittävästi tilaa ja vähintään kahden metrin etäisyys toisiin matkustajiin voidaan säilyttää. Turvaetäisyyksien varmistamiseksi laivoilla ja terminaaleissa tehdään lattialle merkinnät ja seinille asetetaan kyltit.
- Ravintolat ovat olleet auki 6–23 aikoina, pois lukien buffet-ravintola, joka on ollut suljettuna. Baarit ovat olleet auki vain kello 9–22 välillä.

- Laivan kaupoissa ja ravintoloissa on asetettu asiakkaiden enimmäiskapasiteetti. Myymälöiden hajuvesi- ja kosmetiikkatesterit on toistaiseksi poistettu käytöstä. Lisäksi ostoskärryjä ja -koreja desinfioidaan ja puhdistetaan säännöllisesti.
- Helsinki-Tallinna reitin laivoilla henkilöstö käyttää ruokailutiloissa (mukaan lukien keittiöt, ravintolat, kahvilat, jne.) toistaiseksi suunenäsuojusta.
- Pleksilaseja on asennettu tarvittaviin paikkoihin, kuten asiakaspalvelupisteisiin.
- Kasvomaskien käyttöä suositellaan laivamatkalla.
- Uusia laivavuoroja ja reittimatkoja on lisätty. Näin pyritään huolehtimaan matkustajien hyvinvoinnista ja riittävästä turvavälien pitämisestä. Esimerkkinä hetkellinen reittimatka Turku-Tallinna välillä.
- 7.8 alkaen Tallink Silja alkoi myydä lippuja vain Suomen puolelta Suomen ja Ruotsin välisten matkustusrajoitusten vuoksi. (Tallink Silja 2020)

Muutoksia on tehty kattavasti koronaviruspandemia huomioon ottaen. Matkustaminen on silti riski ja jokaisen matkustajan tulee myös itse huolehtia omasta ja muiden terveydestä esimerkiksi matkustamalla vain täysin terveenä.

3.2.3 Pandemiatilanne kesän aikana ja sen jälkeen

Kesäkuun alussa rajoituksia vähennettiin, ja palattiin enemmän ”normaaliin” elämään. Ravintolat avasivat ovensa, baarit saivat olla auki rajoitusten puitteissa ja sallittuja yksityishenkilöiden kokoontumismääriä lisättiin. Kesälomat alkoivat ja monelle lomalle pääsy ja siitä nauttiminen oli hyvin tärkeää vaikean kevään jälkeen. Pandemia on kuitenkin muuttanut ihmisten käsitystä matkailusta, sillä ulkomaille ei voinut koronatilanteen vuoksi lähteä. Moni turvautui tässä tapauksessa kotimaanmatkailuun. Matkustamiselle asetetut odotukset ja toiveet ovat muuttuneet. Matkustamisen tarkoituksena on nyt lisätä henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä auttaa selviytymään pandemian aiheuttamasta stressistä. (Ylä-Anttila 2020) Tämän vuoksi saaristomatkailu koki korkean nousun kesän aikana, ja esimerkiksi Kustavi on ollut aikaisempaa suosituampi matkailukohde, ja saariston rengastiekin on ollut aiempaa ruuhkaisempi. Mökkeily pienessä kunnassa meren äärellä, poissa ihmisten läheisyydestä ja koronahuolista oli hyvä tapa rentoutua ja unohtaa kevään stressit. (Salmi, 2020) Tästä voidaan päätellä ja toivoa, että lähimatkailun suosio kasvaa, kunhan ihmiset kokevat sen turvalliseksi. Tämä olisi hyvä lopputulos matkustajalaiva liikennöinnin kannalta, sillä ne ovat nimenomaan helppoja ja nopeita lyhytristeilyjä. (Rosvall 2020)

Lievennettyjen rajoitustoimenpiteiden seurauksena tartuntojen määrän suuri nousu oli mahdollinen, mutta kesällä tilanne kuitenkin rauhoittui hieman kevääseen verrattuna. Oheisessa THL:n kuviossa on kuvattu Suomen koronartuntojen määrän kehitys vuoden 2020 alusta syyskuun loppuun. Kesällä koronartuntojen määrä oli selvästi laskussa. Tämä voi johtua siitä, että ihmiset viettivät paljon enemmän aikaa ulkotiloissa. Eräiden tutkimusten mukaan koronavirus säilyy paremmin kylmissä olosuhteissa, mikä voi selittää lämpimän kesän rauhoittuneen koronatilanteen. (THL 2020) Saaristoon matkustaminen ja muutenkin Suomen sisäinen matkailu oli hyvin suosittua kesän aikana kuten aikaisemmin mainittiin, johtuen ulkomaamatkojen vähentymisestä. Tässä on ollut riskinä viedä tautia enemmän ympäri Suomea, mutta saaristossa asutus on harvempaa, mikä osaltaan vähentää ihmiskontakteja.

Kuvio 4. Suomen koronavirustartuntatilanne vuoden 2020 helmikuusta syyskuuhun (THL).

Uusi aalto on ollut selvästi havaittavissa jo syksyn aikana. Oheisen THL:n kuvion mukaan heinäkuun aikana tartuntamäärät pysyivät suhteellisen alhaisina, mutta jo syyskuun lopussa tartuntamäärät ovat olleet selvässä nousussa. Kuten aikaisemmin todettiin, kesän aikana koronaviruksen leviäminen selvästi rauhoittui, mutta syksyn tullessa ja tavanomaisen flunssakauden alkaessa myös koronavirustartuntojen määrä on lähtenyt uudelleen nousuun. Kylmempi ilma on saanut ihmiset viettämään enemmän yhdessäoloa sisätiloissa altistuen suuremmalla riskillä koronavirukselle. On myös mahdollista, että uusien tartuntojen osalta hiljaisen kesän jälkeen ihmiset ovat yrittäneet palata normaaliin elämään unohtaen kevään rajoitukset.

Matkustajalaivaliikennöinti jatkui myös normaaliin tapaan kesän aikana. Matkustajamäärä Tallink Siljalla on turvallisuutta lisäävistä koronatoimenpiteistä huolimatta vähentynyt huomattavasti. Tilanne on ollut haasteellinen ja on kärsitty tappioita. Tehdäkseen

toiminnastaan kannattavaa, laivojen on saatava asiakkaita. Tilannetta on yritetty parantaa markkinointitoimenpiteiden avulla esimerkiksi järjestämällä erilaisia kampanjoita huomion herättämiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita heinäkuun hetkelliset Turku-Tallinna matkat, Jouluristeilyt ja ”paikallaan oleva ostoskeskus”. Niiden tarkoituksena on saada enemmän maksavia asiakkaita ja hälventää mahdollisia matkustamiseen tällä hetkellä liittyviä pelkoja. (Tallink Silja 2020)

Onneksi matkustajalaivaliikennöinti ei ole yrityksen ainoa tulonlähde, koska tavara- ja rahtiliikenne on myös hyvin suuressa osassa. Näitä toimintoja koronaviruspandemia ei ole horjuttanut, päinvastoin, tavara- ja rahtiliikenne on lisääntynyt. Tämän johdosta Tallink-konserni on päättänyt investoida uuteen rahtialukseen M/S Sailoriin. Sen on tarkoitus olla strateginen ostos tulevaisuuden kannalta, joka voidaan ajatella fiksunä ostona näinä aikoina. Matkustajaliikenteen vähentyessä, tavaraliikenne on vain nousussa. (Tallink Silja 2020)

Tallink Silja on myös varautunut tilanteeseen, jos koronavirustartuntamäärät jatkavat nousuaan vielä vuoden 2021 puolella. Kuten edellä on mainittu, Tallink Silja teki vuoden alussa lainasopimuksen SA Kredexin kanssa. Loppuvuodesta 2020 yhtiö teki uuden sopimuksen Pohjoismaiden investointipankin (NIB) kanssa. Nelivuotinen sopimus on 100 miljoonan euron lainasta, jonka tarkoituksena on lieventää koronapandemian aikana kärsittyjä tappioita. Suomi on myös antanut lainalle valtiontakauksen 90 miljoonaan euroon asti, sillä rahtiliikenne on välttämätön toiminta, jota tulee ylläpitää. Lainasopimus tuo yhtiölle lisävarmuutta, mikäli koronapandemiatilanteen vuoksi toiminta ei vielä ensi vuonnakaan yllä suunnitellulle tasolle. (Tallink Silja 2020)

3.3 Ehdotuksia mahdollisista ratkaisuista

Seuraavaksi tuon esille toimenpide- ja ratkaisuehdotuksia, joita matkustajalaivaliikennöinnissä voitaisiin pandemia-aikana ottaa käytäntöön. Ratkaisuilla tarkoitetaan muutoksia esimerkiksi toimenpiteissä, joiden avulla matkustamisesta laivoilla tehdään koronavirusta ajatellen turvallisempia.

Laivaristeilyillä on paljon koronaviruksen leviämiseen liittyviä riskitekijöitä. Risteilyn aikana matkustajat ovat pitkään samassa tilassa, jossa sama ilma liikkuu. Mahdollinen maskipakko, ainakin julkisissa tiloissa, voisi vähentää tartunnan riskiä. Maski ei kuitenkaan ole varma suoja virukselta. Kun mahdollisimman moni käyttää maskia oikein, sen

on todettu vähentävän tartuntojen määrää. Tämä kuitenkin muuttaa jollain tapaa risteilyn merkitystä, riippuen siitä onko asiakas työmatkalla vai "huviristeilyllä". Tämän vuoksi maskipakko ei ole pitkän aikavälin ratkaisu eikä siten mahdollinen pysyvä käytäntö. Pahimmassa tapauksessa, kun tartuntoja on tullut enemmän ja viruksen leviämistä yritetään hidastaa, maskien käyttö voisi kuitenkin auttaa.

Lähikontaktien välttäminen on vaikeinta matkustajien noustessa sekä lähtiessä laivasta, sillä tuolloin suuri joukko ihmisiä on hyvin lähellä toisiaan, mikä lisää tartuntariskiä. Ainakin tähän tilanteeseen olisi hyödyllistä lisätä maskipakko. Lisäksi matkustajien siirtyminen alukseen voisi mahdollisesti järjestää osissa jakamalla matkustajat pienempiin ryhmiin esimerkiksi saman kerroksen hyteissä matkustaviin. Tällöin vähemmän ihmisiä olisi kerrallaan samassa tilassa. Ajankäytöllisesti kyseisen kaltaiset järjestelyt voivat kuitenkin muodostua ongelmaksi. Laivat ovat Turun rannassa vain tunnin päivässä, joten satama-aikaa tulisi tässä tilanteessa pidentää.

Risteilylaivat ovat tunnettuja keskeytyksettömästä liikennöinnistä, ja ne ovat satamassa vain tunnin kerrallaan. Tuon tunnin aikana edelliset matkustajat päästetään ulos ja uudet matkustajat lastataan sisään. Samalla hoidetaan myös tarvittavat siivoamiset ja muut huollettavat asiat. Tallink Siljan risteilylaivoissa on satoja hyttejä, joiden siivoamiselle tunnin kestävä satamapysähdys ei jätä paljoa aikaa. Tätä on yritetty nopeuttaa aloittamalla siivoamiset jo matkan loppupuolella. Matkustajien ollessa vielä hyteissä, siivoaminen ei ole kuitenkaan yhtä tehokasta. Ratkaisuna tähän ongelmaan voitaisiin harkita saman hytin varaamisen mahdollistamista vain joka toiselle päivälle. Tämä antaisi enemmän siivoamis- ja desinfiointiaikaa, esimerkiksi jo risteilyn aikana. Tämä tietenkin vähentäisi matkustajamäärää aina ainakin puolella. Vaihtoehtoisesti olisi mahdollista harkita pysähdysajan pidentämistä tai miettiä uusia reittivaihtoehtoja.

Ravintoloissa ja buffetissa syöminen on kokemus, jonka asiakas matkansa aikana usein suorittaa. Syömisestä on kuitenkin paljon riskitekijöitä, sillä syödessä ei voi pitää maskia ja varsinkin buffetissa moni henkilö on kosketuksissa ruoan annosteluvälineisiin ruokaa ottaessaan. Buffetruokailun käytäntöjä voitaisiin parantaa vähentämällä kattausten asiakasmäärää. Se, että moni koskee samaan ottimeen, voitaisiin ehkäistä uusimalla otinta useammin. Vaihtoehtoisesti ruoka voitaisiin annostella keittiön puolesta suoraan lautaselle, tai asiakkaille voitaisiin tarjota kertakäyttöhanskoja käytettäväksi ruuan hakemisen yhteydessä. Toinen muutos ruokailuun voisi olla, että risteilyillä tarjotaisiin asiakkaille hotellien tavoin huonepalvelua. Huonepalvelun ideana olisi, että matkustajat voisivat ravintolaruokailun sijaan tilata ruokaa hyttiin, mikä vähentäisi kontaktia

julkisissa tiloissa. Tämä voisi tehdä matkasta myös enemmän hotellimaisen kokemuksen.

Lapset ovat suuri osa myös matkustajalaivan asiakaskuntaa, ja laivoilla onkin suunniteltu erilaista ohjelmaa matkan ajan myös lapsille. Ohjelma on suunnattu joskus suurelkin yleisölle. Laivalla järjestettävän ohjelman osalta koronavirukseen liittyviä riskejä voitaisiin minimoida pienentämällä tilaisuuksia. Varsinkin lasten erilaiset ohjelmat olisi hyvä pitää kooltaan pienempinä. Näin voidaan varmistua paitsi, turvavälien ylläpitämisestä, mutta myös tehdä kokemuksesta asiakkaan näkökulmasta henkilökohtaisempi. Pienemmässä ryhmässä on mahdollista keskittyä jokaiseen lapseen henkilökohtaisemmin ja antaa enemmän huomiota sekä varmistaa, että jokainen uskaltaa osallistua ja pitää hauskaa. Ryhmien kokoa voitaisiin valvoa varausmenetelmää apuna käyttäen. Tulevaisuudessa ujommatkin lapset pystyisivät mahdollisesti nauttimaan kokemuksesta jopa aiempaa paremmin.

Kuten edellä on mainittu, laivassa hengitetään samaa ilmaa monen ihmisen kanssa pidemmän aikaa. Tässä tilanteessa ilmastoinnilla on suuri merkitys. Lukemani artikkelin mukaan ilmastointilaitteilla on tutkittu olevan vaikutusta koronaviruksen leviämiseen. Tutkimuksen mukaan koronaviruksen suodattaminen ilmastointilaitteilla on mahdollista. (Craig 2020) Esimerkiksi THL:n mukaan koronavirus voisi olla mahdollista mekaanisesti suodattaa esimerkiksi HEPA- ja ULPA-suodattimilla. Tutkimusten mukaan suodattimet poistavat hiukkasmaisia epäpuhtauksia, joihin koronaviruskin luokitellaan. Näistä ei myöskään synny lainkaan sekundääriepäpuhtauksia, jotka voisivat olla haitallisia ihmisille. Viruksen suodattaminen ei kuitenkaan yksinään riitä, vaan se pitäisi saada myös tuhoottua. Erilaisissa tuhoamistekniikoissa on kuitenkin riskinsä. UV-säteilyä on yleisesti käytetty virusten tuhoamiseen esimerkiksi laboratorioissa. Kyseinen tekniikka pystyisi siten tuhoamaan viruksen, mutta tällöin on otettava huomioon sekundääriepäpuhtaudet kuten otsoni, jolla on haitallisia terveysvaikutuksia. (THL 2020) Mikäli onnistutaan kehittämään uudenlainen terveydelle turvallinen tapa tuhota virus, olisi mahdollista luoda ilmastointijärjestelmä, joka pitäisi ilman mahdollisimman puhtaana koronaviruksesta. Tämä tekisi matkustajalaivaliikennöinnistä turvallisempaa myös tulevaisuudessa ja olisi tärkeä keksintö myös matkustajalaivaliikennöinnin ulkopuolella.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA OMA POHDINTA

Koronavirus on tehnyt vuodesta 2020 todella vaikean ja erilaisen. Lähikontaktit läheisiin ovat vähentyneet, yrityksiä on mennyt konkurssiin ja tähän asti selvinneillä yrityksillä tulee varmasti olemaan vielä jonkun aikaa vaikeaa. Matkustajalaivoilla, kuten monella muullakin yrityksellä, on ollut vaikea vuosi, johon on tullut sopeutua niin hyvin kuin mahdollista. Vaikeasta tilanteesta huolimatta laivat liikkuvat jatkuvasti ja vaikka asiakasmäärät ovat huomattavasti vähentyneet on koronaturvallisuusrajoituksista pidetty kiinni. Suomen matkustajalaivojen onneksi rahtiliikennettä on ollut aikaisempiin vuosiin verrattuna enemmän. (Tallink Silja 2020) Valitettavasti kuluneen vuoden aikana pandemia ei ole katoamassa vaan päinvastoin loppuvuotta kohti koronartuntojen määrät ovat olleet huolestuttavasti nousussa. Tähän pimeään aikaan on kuitenkin tuonut valoa mahdollinen koronarokote, jonka pitäisi olla saatavilla vuoden 2021 alkaessa.

Omia ratkaisuehdotuksia miettiessäni huomasin aiheen haasteellisuuden. Monia ajatuksia syntyi, mutta niiden käytännön soveltamista pohtiessa mieleen nousi ongelmia. Osa ratkaisuehdotuksista, kuten maskipakot, olivat sellaisia, että ne olisi mahdollista ottaa käyttöön ainoastaan koronapandemian aikana. Tällaisia ratkaisuehdotuksia ei kuitenkaan voida kutsua uudeksi normaaliksi, joka jäisi lopulliseen käytäntöön. Osa keksimistäni ehdotuksista oli jo otettu laivoilla käyttöön, esimerkiksi Tallink Silja on aloittanut tutkimukset ilmastointilaitteiden hyödyntämisestä koronaviruksen suodattamisessa, ja maskipakot ovat tulleet käyttöön Viroon kulkeville laivoille. Kun kuitenkin katsoo tilastoja matkustajamäärien vähentymisestä, ei laivan sisällä tehtävillä muutoksilla näytän olevan kovin suurta merkitystä, mikäli asiakkaita ei ole. Opinnäytetyöni kannalta mielenkiintoinen näkökulma olisi siten ollut myös sen tarkasteleminen, millaisin markkinointikeinoin matkustajalaivat pystyisivät lisäämään matkustajamääriä.

Opinnäytetyöni aihe oli hyvin ajankohtainen, mikä osaltaan vaikeutti myös työn tekemistä. Tilanteesta on paljon uutisia ja materiaalia, mutta uuden tilanteen vuoksi kaikki materiaali löytyy verkosta. Tämän takia lähdemateriaalit ovat hyvin rajoitettuja. Tiedot ja uutiset muuttuvat ja päivittyvät päivittäin, joten välillä tilannetta on vaikea seurata ja pysyä tietoisena, siitä mitä maailmalla tapahtuu. Tarkasteluajastakin tuli suunniteltua pidempi, sillä aluksi tarkastelujaksona oli tarkoituksena pitää ainoastaan vuoden 2020 kesäkuuta. Työn valmistumisen venyessä ja tilanteen muuttuessa en kuitenkaan voinut jättää syksyä pois tarkasteluajastani. Suurin osa lähteistä on samoilta sivustoilta, joista luotettavimmat olivat mielestäni THL ja WHO. Jouduin kuitenkin tukeutumaan myös

uutisiin ja artikkeleihin, joiden tarkastelu edellytti tiettyä lähdekritiikkiä. Lähteiden näkökulmasta ongelmallista oli se, kun on vuoden aikana lukenut ja seurannut uutisia ennätysmääräiseen tahtiin, on päähän jäänyt tästä paljon irrallista tietoa. Tällaisesta tiedosta on helppo kirjoittaa tekstiä, mutta konkreettisia lähdelinkkejä on välillä vaikea löytää.

Kuluva vuosi opinnäytetyötä tehdessä opetti paljon. Mielestäni oli hyvä, että päädyin tähän aiheeseen, sillä se pakotti minut seuraamaan uutisia ja pysymään ajan tasalla todella tärkeästä aiheesta. Tiedän omasta mielestäni aiheesta kattavammin kuin muut nuoret, jonka seurauksena olen ymmärtänyt tilanteen vakavuuden. Samaa ei voi sanoa kaikista nuorista, kun seuraa uutisia esimerkiksi opiskelijatapahtumiin liittyneistä joukkoalustatilanteista. Olen saanut myös ammattiharjoitteluni aikana seurata läheltä Tallink Siljan tilannetta ja sen toimintaa tänä vaikeana aikana, minkä ohella olen saanut seurata ja auttaa yksityisyrittäjän arkea. Vaikka työt ovat siirtyneet suurimmaksi osaksi etätyöksi, on töitä edellä mainituilla toimijoilla ollut enemmän kuin koskaan.

Aihe on myös saanut huomaamaan, kuinka tärkeää yritykselle on valmius muuttua ja kehittyä. Ennen on puhuttu tulevaisuuden teknologian muuttavan maailmaa, mutta ei ole tullut mieleenkään, miten maailmalla levinnyt pandemia kääntäisi nykyelämän ylösalaisin. Esille ovat nousseet myös alat, joihin tarvitaan työntekijöitä nyt enemmän kuin koskaan. Näistä tärkeimpinä esimerkkeinä mainittakoon paitsi sosiaali- ja terveydenhuollon alat, mutta myös IT-alan työntekijät. Koulunkäynti, työnteko ja palaverit ovat muuttuneet etäyhteyksin suoritettaviksi toiminnoiksi. Tässä tilanteessa IT-alan työntekijöillä on töitä enemmän kuin koskaan, jotta palvelimet eivät ylikuormittuisi ja yhteiskunta toimii parhaalla mahdollisella tavalla.

LÄHTEET

BBC News 2020: Covid-19 pandemic - Tracking the global coronavirus outbreak. <https://www.bbc.com/news/world-51235105>. Luettu 4.12.2020.

BBC News 2020: Coronavirus: First death confirmed in Europe. 15.2.2020. <https://www.bbc.com/news/world-europe-51514837>. Luettu 3.4.2020.

BBC News 2020: Coronavirus: First death outside China reported in Philippines. Julkaistu 2.2.2020. <https://www.bbc.com/news/world-asia-51345855>. Luettu 3.4.2020.

Craig, Jessica 2020: Can air conditioner spread COVID-19? Npr 15.8.2020. <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2020/08/15/897147164/can-air-conditioners-spread-covid-19>. Luettu 15.10.2020.

European Centre for Disease Prevention and Control 2020: Covid-19 situation update worldwide, as of 3 December 2020. ECDC. <https://www.ecdc.europa.eu/en/geographical-distribution-2019-ncov-cases>. Luettu 3.12.2020.

Franklin-Wallis, Oliver 2018: The Dizzying story of Symphony of the Seas, the largest and most ambitious cruise ship ever built. Wired, 1.4.2018. <https://www.wired.co.uk/article/ms-symphony-of-the-seas-royal-caribbean-largest-cruise-ship>. Luettu 1.10.2020.

Hakahuhta, Ari 2020: Hallitus valmistelee laivanvarustamoille uutta tukea- laivoja saat-
taa seisahtua, jos koronatuki poistuu. Yle uutiset 3.6.2020 <https://yle.fi/uutiset/3-11383286>. Luettu 7.7.2020.

Hersher, Rebecca 2020: Scientists confirm Nevada man was infected twice with coronavirus. Npr 12.10.2020. <https://www.npr.org/sections/coronavirus-live-updates/2020/10/12/922980490/scientists-confirm-nevada-man-was-infected-twice-with-coronavirus?t=1603402933501&t=1607199757804> Luettu 16.11.2020.

Lawler, Dave 2020: Timeline – How Italy’s coronavirus crisis became the world’s deadliest. Axios 24.3.2020. <https://www.axios.com/italy-coronavirus-timeline-lockdown-deaths-cases-2adb0fc7-6ab5-4b7c-9a55-bc6897494dc6.html> Luettu 5.5.2020.

Lääketieteen sanasto: hakusana Sars ja Mers. Terveyskirjasto, Duodecim 2019. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00603 Luettu 4.12.2020.

Mueller, Benjamin 2020: U.K. approves Pfizer Coronavirus Vaccine, a first in the West. NY Times 2.12.2020 <https://www.nytimes.com/2020/12/02/world/europe/pfizer-coronavirus-vaccine-approved-uk.html>. Luettu 5.12.2020.

Naakka, Anna-Maija - Viljakainen, Miika 2020. Onko Ruotsin koronastrategia sittenkin parempi? 3 asiantuntijaa arvioi: ” Suomen käyrä voi päätyä huonompaan kohtaan kuin Ruotsin”. Iltä-Sanomat 16.4.2020. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006475977.html>. Luettu 20.4.2020.

Pfizer 2020: Pfizer and Biontech conclude phase 3 study of COVID-19 vaccine candidate, meeting all primary efficacy endpoints. 18.11.2020. <https://www.pfizer.com/news/press-release/press-release-detail/pfizer-and-biontech-conclude-phase-3-study-covid-19-vaccine>. Luettu 23.11.2020.

Princess 2020: Diamond Princess Updates. 27.2.2020. https://www.princess.com/news/notices_and_advisories/notices/diamond-princess-update.html Luettu 4.12.2020.

Raja 2020: Rajan ylittämiseen uusia rajoituksia. 7.4.2020. https://www.raja.fi/ajankohtaista/tietoa/tiedotteet/1/0/rajan_ylittamiseen_uusia_rajoituksia_79407 Luettu 4.7.2020.

Rosvall, Minna 2020: Miltä risteilymatkustuksen tulevaisuus näyttää? Bisneksen voivat pelastaa nopea toipuminen koronasta ja lyhytmatkailun suosio, sanoo tutkija Tapio Karvonen. Yle uutiset 22.9.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11555224>. Luettu 24.9.2020.

Royal Caribbean 2020: Overview and destinations. Symphony of the Seas 2020. <https://www.royalcaribbean.com/cruise-ships/symphony-of-the-seas>. Luettu 1.10.2020.

Salmi, Sara 2020: Mihin suomalaiset matkasivat lomakauden alussa? Puhelindata paljasti: pikkuruinen saaristolaiskunta Kustavi nosti suosiotaan eniten. Yle uutiset 17.7.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11452838>. Luettu 18.7.2020.

Seppänen, Anne 2020: Pfizerin koronarokote on läpimurto myös rokoteteknologiassa. Lääkärilehti 10.11.2020. <https://www.laakarilehti.fi/ajassa/ajankohtaista/pfizerin-koronarokote-on-lapimurto-myos-rokoteteknologiassa/> Luettu 4.12.2020

Street, Francesca 2020: Cruise ships torn apart after coronavirus sell off. CNN 7.10.2020. <https://edition.cnn.com/travel/article/cruise-ship-demolition-photos-aliaga-turkey/index.html>. Luettu 24.11.2020.

Tallink Silja 2020: Tallink-konserni on allekirjoittanut lainasopimuksen SA Kredexin kanssa. Uutishuone 8.6.2020. <https://www.tallinksilja.fi/medialle/-/cision/expanded-release/103d26807a04658a> Luettu 8.8.2020.

Tallink Silja 2020: Tallink Silja Oy ja NIB ovat tehneet sopimuksen koronatukilainasta yhtiön toimintojen turvaamiseksi. Uutishuone 27.11.2020 <https://www.tallinksilja.fi/medialle/-/cision/expanded-release/9aa23c7d86d345f4> Luettu 28.11.2020.

Tallink Silja 2020: Laivojen henkilöliikenne Suomeen keskeytetään 11.4.2020 alkaen – Tallink Silja sulkee henkilömatkustajien lipun myynnin 11.4.2020 alkaen. Uutishuone 7.4.2020. <https://www.tallinksilja.fi/medialle/-/cision/expanded-release/975d55858aa539de> Luettu 3.6.2020.

Tallink Silja 2020: Ajankohtaista tietoa koronaviruksen vaikutuksista. <https://www.tallinksilja.fi/koronavirus>. Luettu 4.12.2020.

Tallink Silja 2020: Työmatka- ja muu välttämätön liikenne sekä suomen kansalaisten paluu suomeen sallitaan jälleen 14.5.2020 alkaen. Uutishuone 6.5.2020. <https://www.tallinksilja.fi/medialle/-/cision/expanded-release/1ab2a113f7999146> Luettu 7.5.2020.

Tallink Silja 2020: Tallink konserni osti rahtilaiva Sailorin. Uutishuone 20.6.2020. <https://www.tallinksilja.fi/medialle/-/cision/expanded-release/493c89ca141af24f>. Luettu 6.12.2020.

Tallink Silja 2020: Tallinkin syyskuun rahtimäärät pysyivät vahvoina, mutta matkustajamäärät laskivat rajusti. Uutishuone 5.10.2020. <https://www.tallinksilja.fi/medialle/-/cision/expanded-release/165c785e7c3185e8> Luettu 20.10.2020.

Teivainen, Aleks 2020: Finland and Sweden on different paths to fight coronavirus, yet their economies seem equally affected. Helsinki Times 20.5.2020. <https://www.helsinkitimes.fi/finland/finland-news/domestic/17689-hs-finland-and-sweden-on-different-paths-to-fight-coronavirus-yet-their-economies-seem-equally-affected.html>. Luettu 10.6.2020.

THL 2020: Tilannekatsaus koronaviruksesta. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta> Luettu 5.12.2020.

THL 2020: Korona viruksen tarttuminen ja itämisaika. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/koronaviruksen-tarttuminen-ja-itamisaika>. Luettu: 5.7.2020

THL 2020: Toimenpideohje epäiltäessä koronaviruksen COVID-19 aiheuttamaa infektiota. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/toimenpideohje-epailtaessa-koronaviruksen-covid-19-aiheuttamaa-infektiota>. Luettu 5.9.2020.

THL 2020: Koronavirus ja sisäilman turvallisuus. <https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/sisailma/koronavirus-ja-sisailman-turvallisuus> Luettu 5.9.2020.

THL 2020: Oireet ja hoito-koronavirus. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/oireet-ja-hoito-koronavirus> Luettu 10.5.2020.

THL 2020: Kysymyksiä ja vastauksia maskisuosituksesta. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/suositus-kasvomaskien-kaytosta-kansalaisille/kysymyksia-ja-vastauksia-maskisuosituksesta>. Luettu 10.10.2020.

THL 2020: Varmistetut koronatapaukset Suomessa (COVID-19). <https://experience.arcgis.com/experience/d40b2aaf08be4b9c8ec38de30b714f26> Luettu 15.10.2020

Tilastokeskus 2020: Talouden tilannekuva. Julkaistu 28.8.2020. <http://www.stat.fi/ajk/koronavirus/koronavirus-ajankohtaista-tilastotietoa/miten-vaikutukset-nakyvat-tilastoissa/talouden-tilannekuva>. Luettu 4.12.2020.

Valtioneuvosto 2020: Hallitus sai laajan katsauksen koronavirustilanteesta ja päätti lisäkoordinaatiosta. Julkaistu 27.2.2020. https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/hallitus-sai-laajan-katsauksen-koronavirustilanteesta-ja-paatti-lisakoordinaatiosta?_101_INSTANCE_LZ3RQQ4vvWXR_groupId=10616 Luettu 3.3.2020.

Valtioneuvosto 2020: Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Julkaistu 16.3.2020.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>. Luettu 3.4.2020.

Valtioneuvosto 2020: Uudellemaalle liikkumisrajoituksia- Hallitus päätti uusista lisätoimista koronaepidemian leviämisen estämiseksi. Julkaistu 25.3.2020.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/uudellemaalle-liikkumisrajoituksia-hallitus-paatti-uusista-lisatoimista-koronaepidemian-leviamisen-estamiseksi>. Luettu 3.4.2020.

Valtioneuvosto 2020: Liikkumisrajoitukset Uudellemaalle voimaan 28.maaliskuuta 2020. Julkaistu 28.3.2020.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/liikkumisrajoitukset-uudellemaalle-voimaan-28-maaliskuuta-2020-klo-00-00> Luettu 5.5.2020.

Valtioneuvosto 2020: Hallitus antoi kumoamisasetuksen- Uudenmaan liikkumisrajoitukset päättyivät. Julkaistu 15.4.2020.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-antoi-kumoamisasetuksen-uudenmaan-liikkumisrajoitukset-paattyivat>. Luettu 16.5.2020.

Valtioneuvosto ja sisäministeriö 2020: Koronavirukseen varautuminen.

<https://intermin.fi/ajankohtaista/korona> Luettu: 2.12.2020

Valtioneuvosto 2020: Muutoksia koronavirusepidemian vuoksi asetettuihin rajoituksiin 1. kesäkuuta. Julkaistu 31.5.2020.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/muutoksia-koronavirusepidemian-vuoksi-asetettuihin-rajoituksiin-1-kesakuuta>. Luettu 10.6.2020.

Valtioneuvosto 2020: Koronavirusrajoitusten tilanne muuttuu 1.8. alkaen. Julkaistu 31.7.2020.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/koronavirusrajoitusten-tilanne-muuttuu-1.8.-alkaen> Luettu 1.12.2020.

Wark, Peter 2020: What are the long-term symptoms of COVID-19? Hunter Medical Research Institute 4.8.2020.

<https://hmri.org.au/news-article/what-are-long-term-symptoms-covid-19>. Luettu 10.11.2020.

WHO 2020: Long-term effects of COVID-19. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/risk-comms-updates/update-36-long-term-symptoms.pdf?sfvrsn=5d3789a6_2

https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/risk-comms-updates/update-36-long-term-symptoms.pdf?sfvrsn=5d3789a6_2 Luettu 10.10.2020.

WHO 2020: Q&A Coronavirus disease (COVID-19): Masks.

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-masks> Luettu 10.10.2020.

WHO 2020: Timeline of WHO's response to COVID-19. <https://www.who.int/news/item/29-06-2020-covidtimeline> Luettu 1.7.2020

WHO 2020: Q&A COVID-19: Ventilation and air conditioning. <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-ventilation-and-air-conditioning> Luettu 4.7.2020.

WHO 2020: WHO coronavirus disease (COVID-19) dashboard - Situation by country, territory and area. <https://covid19.who.int/table>. Luettu 2.12.2020

Ylä-Anttila, Aleksi 2020: Tässä ovat suomalaisten korona-ajan matkailutrendit- yksi kotimaan kohde haastaa Helsingin tosissaan. Markkinointi & Mainonta uutiset 5.8.2020. <https://www.marmai.fi/uutiset/tassa-ovat-suomalaisten-korona-ajan-matkailutrendit-yksi-kotimaan-kohde-haastaa-helsingin-tosissaan/952fbd2a-fc91-4d14-b880-2408bc89191e>. Luettu 4.12.2020.

Yrittäjät 2020: Koronatuot yrityksille <https://www.yrittajat.fi/yrityksen-sopimukset-talous-ja-korvaukset/korona-ja-yrityksen-rahoitus/koronatuot-yrityksille-626133> Luettu 4.10.2020

YTK (Yleinen työttömyyskassa) 2020: Kysely: koronatilanne kurittaa erityisesti tiettyjä aloja – 40 prosenttia kamppailee epävarman työtilanteen kanssa. STT info 29.7.2020. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/kysely-koronatilanne-kurittaa-erityisesti-tiettyja-aloja-40-prosenttia-kamppailee-epavarman-tyotilanteen-kanssa?publisherId=4271&releaseId=69885528> Luettu 3.11.2020.